

สวัสดีครับ ทุกท่าน ผมออกตื่น เด็นที่ต้องพูดอะไรกับพวกรที่สันใจทาง ประชญา กือ พวกรปรชญาນกงอะไรที่ มันใหญ่ ซึ่งพวกรเราไม่เคยทำอย่างนั้น หั้ง ๆ ที่น่าจะต้องทำ พอเวลาถูกขอให้ ช่วยพูดในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความคิดเห็นไม่ได้ที่จะถูกต้องว่า แล้ว เราทำลังทำอะไรมอญี่ ที่จะพูดอะไรมีมันนี้ ความหมายต่อคนที่สันใจประชญา ก็บนว่า มันยากมากที่จะตอบว่า ตัวเองทำลังทำอะไรมอญี่ เพราะโดยมากเรามักจะทำอะไรมีโดยไม่คิดว่าเราทำลังทำอะไรมอญี่ วันนี้ ก็พยาจานที่จะพูดถึงประวัติศาสตร์ความคิดเห็นนี้ ก็คงไม่ลักษณะเด่นก็ เพราะว่าไม่ได้คิดถึงปัญหาใหญ่ ๆ ขนาดนั้นก่อน

ก่อนอื่น ผมอยากรู้นำท่านเข้าสู่ ประวัติศาสตร์ความคิดที่ปรากฏในโลก ตะวันตกก่อนอย่างสั้น ๆ ไม่ใช่ว่าเห็น ฝรั่งดีอะไรมากหนา แต่ผมว่าจะช่วยให้ เรารับข้อมูลพร่องบางอย่างที่เกิดขึ้นใน การศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดของ ไทยเรารู้ยังไม่น้อยที่เดียว

ประวัติศาสตร์ความคิดนั้น ความจริงแล้ว มันเป็นของให้กู้ไม่ว่าจะเป็นในโลกตะวันตก หรือในประเทศไทยก็ตามแต่ และการ เกิดขึ้นของประวัติศาสตร์ความคิดนั้น เกิดขึ้นเพื่อจะเชชู หรือเพื่อต่อต้านการ ที่นักประวัติศาสตร์รุ่นก่อนหน้านั้นขึ้น ไปให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์การ เมือง และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจมาก จนเกินไป ก็มีความพยายามที่จะทำให้ ประวัติศาสตร์มีความหมายมากกว่าการ ศึกษาแค่เพียงการแบ่งอำนาจ การสูญเสีย อำนาจต่าง ๆ นานา แต่เพียงอย่างเดียว เพื่อจะต่อต้านประวัติศาสตร์การเมืองนั้น ผู้คนต้องเข้าใจได้ง่าย และไม่จำเป็นต้อง ให้รายละเอียดในที่นี้ แต่เพื่อจะต่อต้าน ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ผู้คนคิดว่า ควรจะ เข้าใจสกัดหน่อย หั้งนี้ เพราะเหตุว่า ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโดยที่ว่าเป็นของ ใหม่เหมือนกัน กือ เป็นของที่เกิดขึ้นเพื่อ ต่อต้านประวัติศาสตร์การเมืองในโลก ตะวันตก ซึ่งเริ่มประมาณปลายศตวรรษ

ที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า นักประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ในรุ่นแรก ๆ นั้น มองเห็นว่าการศึกษา ประวัติศาสตร์การเมืองที่เน้นแต่การเมือง อย่างเดียว มันไม่เพียงพอที่จะอธิบายอีกด้วย ได้ ด้วยเหตุนั้นจึงได้คิดว่าควรจะหาอะไร ที่ลึกไปกว่าเรื่องการแบ่งอำนาจกันเพื่อที่ จะสามารถอธิบายพัฒนาการของอุตสาหกรรม ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตทั้งหมด เหตุผล สำคัญสำหรับเหตุนี้ในโลกตะวันตก ผู้คนคิดว่า เมื่อไปทำลายพระเจ้าลง กล่าวคือ เลิกศึกษาประวัติศาสตร์ว่า พระเจ้ากำหนด อะไรว่าแก่กันบุญย์ ถึงตอนนั้น ประวัติศาสตร์ก็หมดความหมายลงทุกที่ และ เริ่มนองหัวอะไรต่าง ๆ ที่แทนพระเจ้าได้ และเป็นที่น่าเชื่อถือสำหรับคนสมัยศตวรรษ ที่ 19-20 มากกว่า พวกรกประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจรู้ว่า ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจที่สำคัญกือ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสังคม เป็นตัวกำหนดพัฒนาการของประวัติศาสตร์ เพราะฉะนั้นถืออย่างนี้ก็บนว่า ประวัติศาสตร์ ความคิดและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจน่า

การศึกษา ประวัติ ความคิดของไทย*

นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์

ถนนนุชศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* ขอบเขตจากการอภิปราย ในงานสัมมนาเรื่อง “การ ศึกษาแนวความคิดของคนไทยในอดีตและปัจจุบัน” จัดโดย สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พฤษภาคม 2525)

จะเป็นพันธมิตรกันอย่างดี แต่ว่า โดยที่จริง ประวัติศาสตร์ความคิดเกิดขึ้นมาเพื่อจะต่อต้านประวัติศาสตร์เศรษฐกิจด้วย ด้วยอย่าง นักประวัติศาสตร์เศรษฐกิจรุ่นแรก ๆ เช่น Charles Beard เป็นต้นพยายามจะใช้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอธินายการเมืองซึ่งเป็นของปลูกในสมัยนั้นที่มักจะคิดว่า การเมืองมันอธินายด้วยมันเองได้อยู่แล้ว โดยไม่ต้องใช้สิ่งอื่นมาอธินาย

พวกซึ่งยังเชื่อในจริยธรรม เผยก็ยังคงเห็นความสำคัญของความคิดเป็นหลักของการที่จะอธินายว่า ทำในประวัติศาสตร์จึงพัฒนาไปในทางที่เป็นอย่างนั้น อย่างนี้ ให้ความสำคัญแก่เรื่องของความคิด ในความหมายของ Idea อย่างที่ใช้กันก็ตามอย่างของจิต ความคิดของสมองอะไรมากมาย และพยายามที่จะอธินายว่า สิ่งเหล่านั้นมันเป็นสาเหตุให้ถูกของ ประวัติศาสตร์ เป็นตัวผลักดันให้ประวัติศาสตร์ดำเนินไปอย่างที่มันได้

ดำเนินไปแล้ว และพอเข้าใจว่า ประวัติศาสตร์ความคิดได้ผลลัพธ์จากความเชื่อในจริยธรรมอย่างมากที่เดียว แต่เมื่อปัญหานี้กับทฤษฎีของประวัติศาสตร์ความคิด อย่างที่ผู้คนนี้อ้างไม่ขอ แล้วยังเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ความคิดที่เกิดในยุโรปนั้น ก่อให้เกิดปัญหาที่ผู้คนคิดว่าสำคัญ 2 อย่าง และมันมีผลต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดในระยะแรก ๆ ของเรามีอนันน์

ปัญหานี้เสนอ ประวัติศาสตร์ความคิด อันแรก ที่ผู้คนคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง คืออันที่จริงความคิดทั้งหลายของมนุษย์นั้น เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่แท้จริง แล้วยับรวมความคิดมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่แล้วด้วยกันตลอดเวลา เราจะไม่เข้าไปสู่ปัญหานี้ที่ว่า ใจเกิดก่อนໄก หรือ ໄกเกิดก่อนใจ กล่าวคือความคิดมาก่อน แล้วก็มีสิ่งแวดล้อมเป็นผลมาจากการคิด หรือสิ่งแวดล้อมมาก่อนแล้วจึงก่อให้เกิดความคิดนั้น ๆ ขึ้น

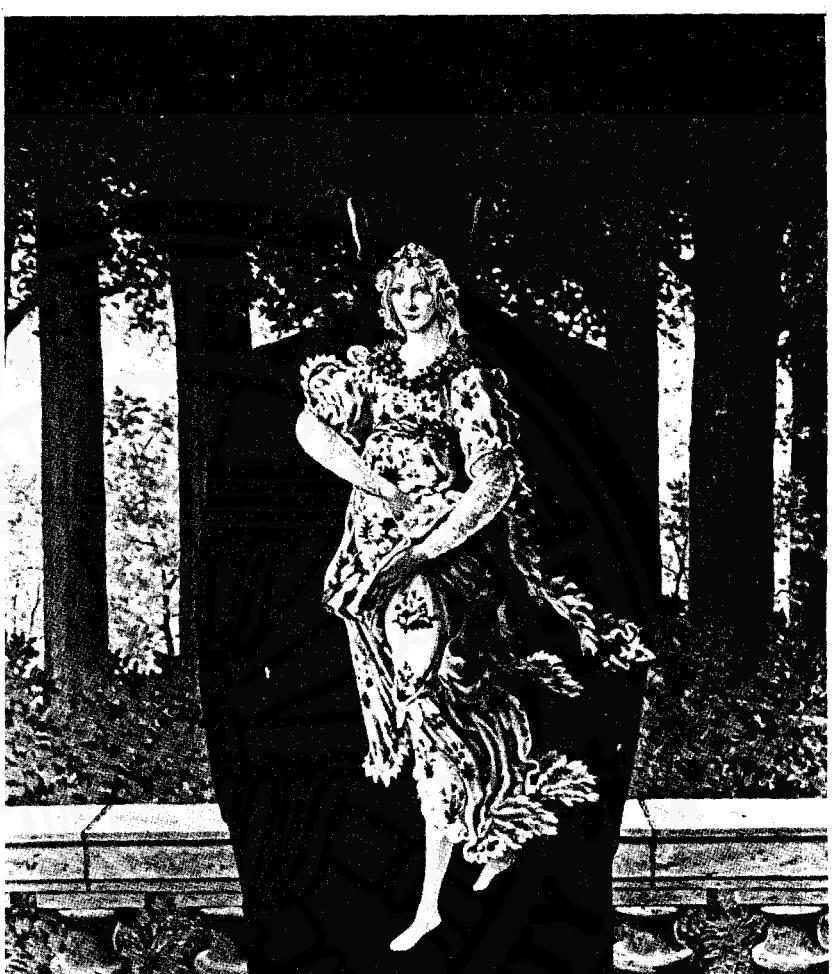
อย่างไรก็ตาม มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างความคิดกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ อยู่ตลอดเวลา ต่างปูร่องแห่งซึ่งกันและกันตลอดเวลา เพราะฉะนั้น การสอน เอาจริงความคิดอย่างเดียวไม่สามารถสอนให้เกิดการนิดเบือนโดยไม่ได้ตั้งใจ ก่อให้เกิดภาพที่ไขว้ชิว โดยไม่ได้ตั้งใจในประวัติศาสตร์อยู่เสมอ เพราะฉะนั้นในความเป็นจริง ไม่มีความคิด ที่บรรลุสุดท้าย ที่อยู่ลอย ๆ โดยไม่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในความเป็นจริงเลย เพราะฉะนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดอย่างที่นักประวัติศาสตร์ความคิดรุ่นแรก ๆ ในโลกตะวันตก กระทำการนั้น ก็สามารถไปถึงความจริงเพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือว่า ไปอาความคิดโดย ของนักประชารุ่น หรือของปัจจุบันน่าพูดถึง โดยไม่ได้พูดถึงสภาพแวดล้อมในทางเศรษฐกิจ ในทางการเมือง ในทางสังคม อะไรมาก็แล้วแต่ที่แวดล้อมความคิดนั้นแล้วก็ผลของมันก็คือ เจ้าของความคิดทั้งหลายที่นำเสนอมา ก็เปรียบเสมือนคำพยากรณ์ในตำราทั้งหลาย อย่างนั้น เป็นความคิดที่อยู่นั่งกับที่ไม่แปลเป็นไปเลย เพราะเมื่อไม่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ก็ไม่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาด้วยเหมือนกันในขณะที่ในความเป็นจริงนั้น จะพบอยู่เสมอว่า ความคิดทั้งหลายเปลี่ยนแปลง มันมีผลลัพธ์ดันตัวเอง เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ผู้ใดรู้สึกว่า มันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกยอมรับในความเป็นจริง อันนี้จะดูข้างหน้าว่า ผลกระทบจากการกระทำการนั้นของครุย์ฟรัง เป็นผลให้ในระยะแรก ๆ ของการศึกษา ประวัติศาสตร์ที่ไปพ้องพานกับความคิดอยู่นั่น ในประเทศไทยนั้น มันให้ภาพที่หยุดนิ่ง มากเหลือเกิน แล้วนั้นไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ข้าง ๆ ตัวมันเท่าไรนัก

ปัญหาประการที่สอง ที่การศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดในระยะแรก ๆ ก่อให้เกิดขึ้น ก็คือว่ามันสืบทอดจากข้อที่หนึ่งนั้นเอง ถ้าเราอธินายความคิดในรูปนั้น มันเห็นได้ชัดเจนว่าความคิดไม่สามารถ

เป็นตัวบ่งชี้ให้ผู้แทนพระเจ้า หรือแทนอะไหล่กีเสิร์ฟเคนเดี้ยด ที่จะอธิบายประวัติศาสตร์ทั้งหมดเลย เพราะว่าจากปัญหาที่บอกแล้วคือ มันกล้ายเป็นของที่หยุดนิ่ง คือ เป็นของที่ไม่สัมพันธ์กับสิ่งอื่นตลอดเวลา

ดังนั้นมีความนักพร่องในการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดในระยะแรก ๆ อยู่บ้างก็ตามแต่ แต่ในเวลาต่อมา ก็มีพัฒนาการสืบเนื่องจากนั้นมา และมีความเปลี่ยนแปลง ในการศึกษาประวัติศาสตร์ ความคิดอีกหลายอย่างที่ผ่านจะไม่เข้าสูตระเอียด แต่อย่างจะย้ำว่า แม้ว่าจะมีความนักพร่องก็ตามแต่ แต่ไม่ทำให้ วิชาประวัติศาสตร์ความคิด หรือการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดหมดคุณค่าลงโดยสิ้นเชิง เพราะถึงอย่างไรก็แล้วแต่ เราต้องยอมรับว่าความคิดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการที่จะกำหนดพฤติกรรมของคนอยู่เหมือนกัน และโดยตัวของมันเอง ความคิดมุ่งยังไม่ว่าในสังคมใดก็ตาม เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรม (ในความหมายที่กว้าง) ของสังคมนั้น ด้วยเหตุดังนั้นจึงไม่มีปัญหาว่า นักประวัติศาสตร์ หรือผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องศึกษาความคิดของคนในอดีต หรือที่ปรากฏในอดีตด้วย ส่วนจะศึกษาอย่างไร เป็นคนละเรื่อง แต่เราจำเป็นต้องศึกษาความคิดเหล่านี้ ในบริบท (Context) ของสังคมนั้น ๆ ตามที่มันเป็นจริงในแต่ละยุค สมัยตัวข้า ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลในทางสังคม ในทางการเมือง ในทางเศรษฐกิจ อะไรมีก็ตามแต่ จึงจะสามารถเข้าใจความคิดนี้ได้ และสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นออกมามาให้มันเป็นสิ่งมีชีวิตที่ค่อย ๆ คลุกคลาย เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยซึ่งนี้ เป็นหว้าใจของการศึกษาประวัติศาสตร์ ที่เดียว

ที่นี่ก็ถือเป็นสู่ประเทศไทย ผู้อยากรู้เรื่องราว ทั้งหลายที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้ปรากฏในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิดในประเทศไทยอยู่เหมือนกัน ในประเทศไทยนั้น ก็มีความแตกต่างจากสังคมอื่น ๆ อยู่ตรงที่ว่า เรา

ภาพของ ตอน นากวิต: ช่อคอกโน้มสำเร็ชูป

รู้สึกจะไม่มีงานเขียนโดยตรงที่เกี่ยวกับสังคม การเมืองก็ตามจะอธิบายอย่างที่ฝรั่งมี ส่วนใหญ่จะเขียนทั้งหลายจะไปเน้นหนักอยู่ที่คัมภีร์ศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นในการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดจำชั้นวนไม่น้อยจะเป็นเรื่องของ การศึกษาพุทธศาสนาในประเทศไทย นั่นเอง ข้อบกพร่องที่มองกล่าวแล้ว ผนว่า มาปรากฏในประวัติศาสตร์ความคิดในระยะแรก ๆ ของเรารอย่างมาก เกี่ยวกับเรื่องศาสนาพุทธนี้ ตรงที่เรามักจะนิยมเสนอภาพของพุทธศาสนาในลักษณะที่มันหยุดนิ่งอยู่กับตัวเดียว เป็นต้นว่า ในเรื่องของการศึกษาประวัติศาสตร์แบบใหม่ในระยะเริ่มแรกของประเทศไทย น่าจะมีการวิวัฒนาและห่วงลังการศึกษาที่รุ่นที่ 1 กับลังการศึกษาที่รุ่นที่ 2, ที่ 2 กับที่ 3, ที่ 3

กับที่ 4 ทำนองนี้ตลอดมา แต่ว่าเราไม่เคย
เข้าไปศึกษาลังการวงศ์ที่มีอักษรพลด้วยความ
คิดจำนานไม่น้อย อ่านน้อยที่สุดของ
ปัญญาชนไทยในอดีต ว่ามันถูกอักษรพล
ของลังการวงศ์ในแต่ละระลอกอย่างไรบ้าง
จากศาสตราพุทธิ์อยู่นั่งกับที่มีผลจะให้
เรารอธิบายสถาบันสำคัญ ๆ ของประเทศไทย
ให้มันอยู่นั่งอีกเหมือนกัน เช่น เป็นเดือนว่า
เราไปอุดมายาสถาบันกษัตริย์ก็ได้ขออาศัย
คิดจากพุทธศาสนาอีกเหมือนกัน เช่น
ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตถุ กิตาม
อะไร่ต่าง ๆ เหล่านี้ คือพยายามจะมองว่า
มันเป็นของที่เป็นอย่างนี้มาตั้งแต่สมัย
ดูโขยกษัตริย์ จนกระทั่งถึงปัจจุบันซึ่ง
อันนี้ ผู้ว่าฯ สำสัญอย่างมากกว่าเป็นอย่าง
นั้นได้อ่านไว้ มันน่าจะมีความเปลี่ยน
แปลงตลอดมา ตั้งแต่โบราณมาจนถึง
สมัยปัจจุบันนี้ด้วย หรืออย่างน้อยที่สุด
ถึงรัตนโกสินทร์เป็นอย่างน้อยคือเป็น
ความเปลี่ยนแปลงที่มากกว่าที่เราพูดกัน
ไปแล้ว

ในระยะแรก ๆ ของการศึกษาสถาบัน
กษัตริย์ไทยนั้นผลอย่างพุดว่า แทนที่
จะพนในงานของคนไทย มันต้องไปพน
ในงานของฝรั่งสืบมากกว่า และด้วยอัธิผล
ของการศึกษาแบบฝรั่งในสมัยนั้นไม่ใช่
ในสมัยต่อมา คือถ้าให้อธิสร้างภาพ
ของสถาบันกษัตริย์อยู่นั่งกับที่ค่อนข้าง
มาก ใครที่เคยอ่านงานของ ควรริช เวลส์
ที่เคยแปลเป็นภาษาไทยแล้ว จะพบว่ามัน
นำอัศจรรย์เหลือเกินที่ประเทศไทยเรา
ปักครองกันในระบบอย่างนั้นมาเป็นเวลา
หลับตาปีในงานของเวลส์ โดยไม่มีอะไรไร
เปลี่ยนแปลงเลย โดยสร้างทุกสิ่งทุกอย่าง
ให้มันหยุดนิ่งกับที่ และถ้าไปอ่านงาน
ของเวลส์อีกเรื่อง คือ พระราชพิธีสันสน
เดือน จะพบว่าความคิดที่จะไปสร้างภาพ
ที่หยุดนิ่งของเวลส์บางที่เป็นการต้องการ
ทางการเมือง ของตัวเวลส์อยู่ด้วย คือ
พยายามซึ่งให้เห็นถึงประโยชน์ของการ
ปักครองแบบก้าว พยายามหาเหตุผลให้
กับมัน เพื่อจะอธิบายถึงความไม่น่าจะ
เปลี่ยนแปลงของไทยในปี 2475 อย่างไรก็
ตาม ควรจะกล่าวได้ว่า การศึกษาประวัติ

บรมไตรโลกนาถ มันจะจับไม่ได้เลย ก็อ
เห็นก็รู้เลยว่าเหลือไทย ผู้มีคิดว่าส่วน
หนึ่งเป็นเพราะความไม่ค่อยอดำเนินของ
นักประวัติศาสตร์ รวมทั้งผู้มองด้วย
ทางที่ลืมไปว่า การทำของยังนั้น นำทำดี
แต่ว่าไม่นำไปสู่อะไรทั้งสิ้น

ผู้มีคิดว่า การศึกษาประวัติศาสตร์
ความคิดที่ไปเน้นเรื่องของสมัยปฏิรูปลง
นามากจนเกินไป เราชำทำไม่ได้เลี้ยงต้าไม่
ทำให้มันเกิดไขว้เขว ทำให้เกิดการพิດเปื้า
หมายไปอย่างมาก เพราะมันไปสร้างภาพ
โดยไม่ได้ดั้งใจ ของโครงสักคนหนึ่ง ไป
สร้างภาพของความหยุดนิ่งกับที่ของประวัติ
ศาสตร์ของไทยไม่ว่าจะเป็นการเมือง
ความคิด การปกครอง สังคมอะไรก็แล้ว
แต่ เป็นเวลา 800 กว่าปี ก่อนหน้าที่จะมา^{ถึง}
ถึงสมัยของรัชกาลที่ 4-5-6 ที่มาเปลี่ยน
แปลงประเทศ และผู้มีคิดว่านั้นอันตราย
อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์
ถ้าเราไปเน้นสมัยของการปฏิรูปลงเกินไป
และไม่พยายามเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน
หน้าที่จะรัตนศักดิ์เข้ามานับบทบาทอยู่บ้าง
ในความคิดของคนไทย และด้วยเหตุดัง
นั้นจึงเป็นผลบังคับไปในตัว ที่จะทำให้
เราไม่สามารถจะศึกษาความเปลี่ยนแปลง
ทางความคิดของสมัยปฏิรูปในแง่ของ
ไทยได้ ผู้มีคิดจะพูดได้ว่าเก็บจะไม่เก็บ
ได้ขึ้นโครงสักคนในวงการของพวกราษฎร์ที่
สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ที่อยากรู้จะเปรียบ
เทียบ - ตัวอย่างเช่นอยากรู้จะเปรียบเทียบ
การเปลี่ยนแปลงทางความคิด ในสมัย
ลังกาวงศ์กับสมัย เชอร์จห์ทัน นารวิง
ซึ่งผู้น่าจะเปรียบคือ ถ้าเรามองจาก
คนไทย ไม่ได้มองแบบรูปแบบของฝรั่งว่า
เราได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่ไปมอง
จากคนไทยว่า จากรากฐานเดิมของเราระ
เรารับด้วยสองอย่างไรกับอัธิผลจากภายนอก
ทั้งหลาย จะนั้นผู้มีคิดว่า เพราะขาด
การศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดในรุ่น
หรือในระยะก่อนหน้านั้นขึ้นไป ผลของ
มันคือ ทำให้เราค่อนข้างจะอาศัยรูปแบบ
ทางตะวันตกเป็นหลักในการที่จะศึกษา
สมัยปฏิรูปเอง

เราจะสามารถทำอะไรได้บ้างใน

สภาพของประวัติศาสตร์ความคิด ในประเทศไทยพุดได้ประโยคเดียวแล้วจบ ได้เลย คือมันมากหมายเหลือความนับ ที่เรา จะพึงทำได้ในประวัติศาสตร์ความคิดของ เรา แต่ท่าที่ผ่านนิ กอ กอก และคิดว่าควรจะ พูดถึงสิ่งที่เราน่าจะศึกษาอย่างมากฯ เริ่มตรงอันแรกสุด ผู้คนคิดถึงเรื่อง ศาสนา เพราะว่าปฏิเสธไม่ได้ว่า ศาสนานั้นมีบทบาทในความคิดของคนไทยมากเหลือเกิน ที่ว่า มีบทบาทมากเหลือเกินนั้นผู้อย่าง ชาญว่ามีบทบาทสำคัญเหลือเกินแก่ชั้น ชั้นสูง อีกน้อบห์สุด เพราะเราไม่รู้ว่ามี บทบาทสำคัญเหลือเกินกับชั้นชั้นล่าง หรือเปล่า รูปแบบของนักบุญยิวทิยา สมัยปัจจุบันซึ่งคนเห็นว่าเช่นๆ ไปแล้ว คือ ของ Redfields ที่เบ่งวัฒนธรรมทั้ง หลายออกเป็น วัฒนธรรมหลวง ที่อาจารย์ ศรีสักริใช้ กับ วัฒนธรรมรายภูร์ นั้น ผู้คนคิดว่ายังใช้ได้ที่เดียวกับกรณีของ ประเทศไทย ในการที่เราต้องพยายาม สำนักอยู่ต่อลดเวลาไว้ ทุกครั้งที่เราพูดถึง อะไรก็แล้วแต่ mention วัฒนธรรมที่แตกต่าง กันอยู่ในประเทศไทยระหว่าง วัฒนธรรม ของชนชั้นสูง กับ วัฒนธรรมของชน ชั้นล่าง แน่นอนนั้นมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง วัฒนธรรมทั้งสองนี้ แต่ว่าจะมีแค่ไหนก็ ยังไม่รู้ ทราบว่าการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว ทั้งหมดของเรารักษาไว้ในเนื้อวัฒนธรรม หลวงมากกว่าวัฒนธรรมรายภูร์เหลือเกิน อีกทั้งไร้กีดกั้นแต่ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรม หลวงนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่า ศาสนาพุทธนั้น มีอิทธิพลต่อความคิดของคนที่อยู่ในวัฒนธรรมหลวงน้อยยิ่งมาก และจำเป็นจะต้อง ศึกษา ผู้อย่างพูดว่า การศึกษาในแล้ว ประวัติศาสตร์ความคิดเกี่ยวกับศาสนา พุทธจริงๆ อีกน้อบห์อยู่ในงานแขนงอื่น และ พูดถึงว่าบ้างท่านนั้นเอง ทำให้เราไม่เคย หยิบอาชีวศึกษาศาสนาพุทธทั้งหลายที่ถึง แม้นบางครั้งไม่ได้เขียนในเนื้อไทย แต่

เป็นที่นิยมเป็นที่นับถือมากเหลือเกินใน เมืองไทยมาก่อนอย่างจริงจัง ผลอย่าง หนึ่งของการที่เราเลือกการศึกษาตัวของ จริงเหล่านี้ คือว่า เราต้องไปสร้างภาพ สมมุติของศาสนาพุทธที่แท้จริงขึ้น บาง คนก็สุ่ดใจต่อมากๆ ถึงขนาดเอาพุทธศาสนา ของท่านพุทธทาสฯ เป็นศาสนาพุทธที่ แท้ๆ แล้วอะไรก็แล้วแต่ที่ไม่เหมือนอันนั้น คือ “อันดู” บ้าง คือ “พระยะพุฟผี” บ้าง คือ อะไรก็แล้วแต่

ผู้คนคิดว่า ศาสนาพุทธคือความคิด เหมือนกับสิ่งอื่นๆ เหมือนกัน ย่อมปล่อยน แปลงไปตามกาลเวลา และผู้คนคิดว่าถึง เวลาแล้ว ที่ทั้งคนที่ศึกษาปรัชญา ก็ตาม คนที่ศึกษาประวัติศาสตร์ ก็ตาม ต้องลง ไปสู่ตัวคัมภีร์จริงๆ ทั้งที่แต่ที่นี่ในประเทศไทย และทั้งที่แต่ต่างในต่างประเทศ แต่เป็น ที่นี่นั้นถือในประเทศไทย และผู้คนคิดว่า เป็นของที่น่าจะทำได้โดยมีโอกาสที่จะทำ ได้ เพราะเหตุที่ว่า เป็นความร่วมมือกัน ระหว่างคนที่ศึกษาปรัชญา กับคนอื่นๆ ของสังคมศาสตร์ที่เดียว เพราะเหตุที่ว่า ในหลายมหาวิทยาลัยด้วยกันผู้คนคิดว่า คนที่เป็นครูสอนปรัชญา นั้นมักจะมาจาก พระมหากลุ่ม และอ่านภายนานี้ได้คล่อง มากที่เดียว ถ้ามีการร่วมมือกันในการ

ศึกษาจะช่วยในเรื่องทำให้เข้าใจศาสนา พุทธที่เปลี่ยนแปลงไปบันตั้งแต่เริ่มนับถือ ศาสนาพุทธเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน นี้ ให้อ่านง่ายที่เดียว

งานอย่างหนึ่งของศาสนาพุทธที่ ผู้คนว่าด้วยเหลือเกินก็คือ พากงาน อธรรม กذا ทั้งหลาย เพราะตามความเข้าใจของ ผู้คน ไม่ทราบว่าผิดหรือถูก คือผู้คนคิดว่า พระไตรปิฎกของซึ่งปัจจุบัน เวลาเราะ พูดถึงศาสนาพุทธ เริ่มก้าไปเปิดพระไตร ปิฎก ผู้รู้สึกว่าคนโบราณไม่ได้เปิดพระ ไตรปิฎก เหตุผลที่ไม่ได้เปิดพระไตรปิฎก เพราะว่า ไม่มีพระไตรปิฎกให้เปิดมากกว่า พระไตรปิฎกแต่ละชุดนั้น ไม่ใช่ ของที่สามารถเชื่อถือ (ก่อนหน้านี้ที่จะมีการ พิมพ์) แล้วไปเพิ่ยงแจกได้อีกนักมาก ผู้คนไม่เคยพบพระไตรปิฎกที่ครบชุดใน ตัวเขียนแบบโบราณในวัดรายภูร์ ในวัด ประชาชนธรรมชาติ วัดเด็กฯ ไม่มี มันนี้ เป็นเพียงบางคัมภีร์เท่านั้น งานส่วนใหญ่ หรือความเชื่อส่วนใหญ่ของศาสนาพุทธ ในประเทศไทยที่ผ่านมาในอดีตนั้นเป็น งานเชื้อในงานอธรรมถูกตั้งขึ้น ผู้คนคิดว่า งานนี้เป็นส่วนที่น่าจะหอบขึ้นมาศึกษาอย่างมาก ที่เดียว เพราะมีทั้งการรับน้ำจากลังกา

และในขณะเดียวกัน ก็รับเขียนขึ้นมาใหม่ ด้วย

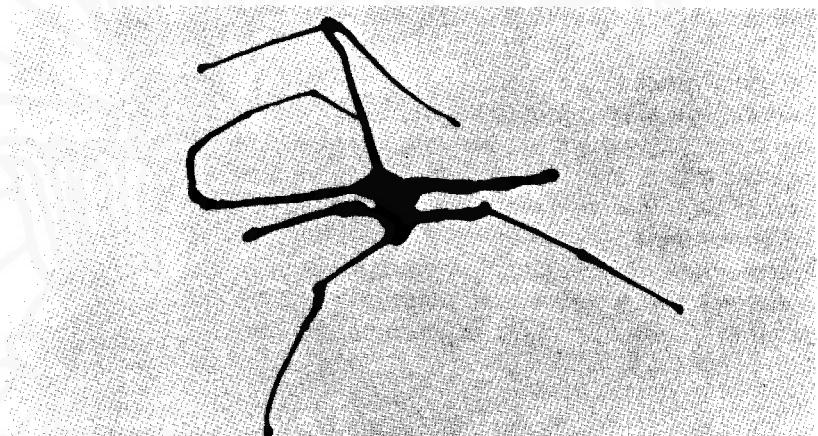
กู่เกียงกันไปกับงานอธรรมถูกต้อง คือ งานที่อยู่ในภาษาไทย งานที่อยู่ในหนังสือ เทศกัลป์ตามเป็นหนังสือที่อธิบายโดยสังχาร ก็ตาม ส่งต่างๆ ก็ตามนี้ จะพบได้มาก มากที่เดียวในภาคเหนือ และในภาคกลาง ผู้คนว่า ก้มกรี๊ห์หมวดที่เรียกว่าเป็นธรรมกัลป์ นั้นซึ่งเก็บอยู่ในแผนกหนังสือตัวเขียน ทดสอบแห่งชาตินั้น เก็บนจะไม่เคยมีคน ที่อยู่ในวงการประวัติศาสตร์เลย จน เมื่อไม่นานมานี้เริ่มนีคนนำไปขับมาใช้บ้าง ทั้งๆ ที่เริ่งเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ความคิดที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่เดียว แล้วบ้าง มีกระแสจัดกระบวนการอยู่ด้านวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วไปหมด ที่เป็นเกี่ยวกับเรื่องของหนังสือ เทศน์

จากการศึกษาศาสนพุทธให้เรา สามารถเข้าใจถึงความคิดเกี่ยวกับศาสนา พุทธของคนไทยในยุคต่างๆ นั้น ผู้คนมี ผลต่อมาอีกมากมายในการที่จะทำให้เรา สามารถศึกษาได้ต่อมาอีกว่า แล้วคนไทย คิดถึงมนุษย์ว่าอย่างไร ? แล้วคนไทยคิด ถึงรูปว่าอย่างไร ? แล้วคนไทยคิดถึงเรื่อง การศึกษาว่าอย่างไร ? คิดถึงสิ่งต่างๆ เท่านั้นว่าอย่างไร ? โดยไม่ใช่เป็นแต่เพียง เปิดตัวพระไตรปิฎก แล้วก็สอนว่าการ ศึกษานั้นคนไทยเชื่อว่าอย่างนี้ซึ่งลอก พระไตรปิฎกมา และผู้ไม่เชื่อว่าคนจะ ได้รับอิทธิพลจากพระไตรปิฎกมากน้อย ถึงขนาดนั้น ในท้องที่ภาคกลางความสามารถ คิดได้ว่า มีการของมารวاسกันเจริญ ของศาสนาที่เห็นได้ชัดเจน โชคดีที่ไป คล้ายคลึงฝรั่ง ก็เดษามาร์ดคิดจะรับ ฝรั่งได้ แต่ในความเป็นจริงผู้คิดว่าภาค อันๆ ของประเทศไทย เช่นในภาคเหนือ ภาคอีสานนั้น ผู้ไม่แน่ใจในภาคใต้ แต่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน จารีตศาสนา กับ จารีตมารวасไม่มีเลย ด้านเราเริ่มไปมอง สังคม หรือวัฒนธรรมของภาคเหนือ ภาคอีสาน จากความคิดที่ว่ามีจารีตของ มารวасกันเจริญของศาสนาอยู่คู่กัน นานนั้น บันก์ทำให้ไขว้เขว่าได้มากที่เดียว

เพราะในภาคเหนือนั้นจะเห็นได้ว่า แม้แต่ กัญญาณก็แฝงอยู่ในศาสนา ซึ่งในกัญญาณ ตราสามดวงจะไม่พบร่องรอยอย่างนี้เลย จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ ๑ คือก่อนหน้านี้นั้น ขึ้นไปเรามีความพยายามที่จะเปรียบ เทียบว่าถ้าไปลุวนลามผู้หญิงไทยจะเท่า อะไรของวันข้องพระ เป็นเท่ากับ ทุกชนิด หรือเท่ากับ ปัจจิตรี หรืออะไรก็แล้วแต่ ซึ่งทางเหนือ จะเทียบเสนอ ถ้าลุวนลาม ผู้หญิงจะเท่ากับไทยอะไรในพระวันข้อง แล้วก็ปรับไทยขึ้นมา ซึ่งจะไม่พบร่องรอยในส่วน กลาง ถ้าเรามองในรูปนี้จะพบว่าการพยายาม เข้าใจศาสนานั้นจะเป็นเงื่อนไขสำคัญ อย่างยิ่ง ในการที่จะเข้าใจอะไรหลายอย่าง ที่ไม่ค่อยจะเข้าใจนักในวัฒนธรรมไทย

กว่าพระราชพงศาวดาร มากกว่าหนังสือ เช่น ชินกามาลีปกรณ์ หรือจามเทววงศ์ ซึ่งเขียนเป็นภาษาบาลีแต่ดัน ซึ่งแนวโน้มเป็นของบัญญัชนามากกว่า ความคิด ของคนทั่วๆ ไป ที่คิดว่าอดีตของตัวเอง คืออะไร ถูกฝ่ากไว้ในด้านนั้น ซึ่งเมื่อเวลาจะ ถูกทำเป็นลายลักษณ์อักษรในภายหลังก็ ตาม ก็ยังเก็บส่วนเหล่านั้นไว้มาก เพราะ ฉะนั้นส่วนนี้น่าสนใจศึกษามาก เพราะเรา ไม่ค่อยมีหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องของความคิดของประชาชนธรรมดามากนัก

ประการที่สอง คือ ผู้คิดว่า จนถึง ปัจจุบันนี้ นาทีนี้ เราจะไม่ได้พัฒนาวิธี การใช้ด้านนั้นในทางประวัติศาสตร์ของ ไทยขึ้นมาเลย คือ ยังมีการศึกษากันอย่าง

ภาพลายเส้นของ อังรี โนโซ

ด้านที่สองต่อมา ที่ผู้คิดว่าเรา น้ำ ศึกษาแต่ก็มีคนทำอันนี้มากสักหน่อย คือ เรื่องเกี่ยวกับ คติ หรือ Perception ของ คนไทยที่เกี่ยวกับอุดมคติของตนเอง ผู้คิด ว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มาทั้งใน ต่างประเทศ และในประเทศไทยอยู่พอ สมควร แต่ก็ยังมีงานที่ต้องศึกษาอีกมาก หมายเหตุเดิม ก็เกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ ในความคิดของคนไทยคืออะไร ? โดย เฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ในเรื่องของ ด้านนั้น เหตุผลที่ผู้คนยังไม่รู้เรื่องของด้านนั้น ด้วยเหตุผลสองอย่าง ประการ แรก คือ ด้านนั้นนั้นแฟ่วยังซึ่งความคิด ต่างๆ ของคนในวัฒนธรรมรายภูร์มาก

เป็นระบบอ้อมมาก และเรามีทางเลือกใช้ ด้านนั้นอย่างไม่ค่อยจะมีเหตุผลเท่าใดนัก บางคนเลือกใช้ด้านนั้นในความหมายว่า ด้านนั้นเหมือนกับเรื่องโภคภัณฑ์ แต่แฟ่ยความคิดเอาไว้ สำวนนักประษฐ์ โบราณว่า “รีดเลือดจากปู” หมายความ ว่า ไม่รู้ มีอยู่ ๓ บรรทัดในด้านนี้เล่นนี้ บันเป็นความจริง หากเอียงก็แล้วกัน ซึ่ง ผู้คนไม่รับรองอะไรเลยที่จะใช้มัน อีก ฝ่ายหนึ่ง ซึ่งไปสุดโต่งเหมือนกันคือว่า ด้านนั้นเป็นเรื่องที่บอกความจริงของ บุคคลที่เขียน หมายความว่าราชวงศ์ ปกรณ์ ด้านนั้นพงศาวดารเนื่องกันที่อยู่ ในรูปด้านนั้นเป็นหลักฐานของสมัยรัชกาล

ที่ 5 คือที่ว่าขอนกลันปีพักปีนั้น ลืม มันหมดไม่ต้องใช้เลข ผ่านว่าทั้งสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งทำลายหมุด อีกฝ่ายทำให้เราไม่ มีหลักเกณฑ์ในการใช้คำานาน ผิดคิดว่า โดยอาศัยการศึกษามานุษยวิทยา การ ศึกษาดัชชาวบ้านก็ตาม เราจะสามารถที่ จะอ่าน และเข้าใจสัญญาลักษณ์ต่างๆ ที่ถูก ใช้ในคำานานได้อย่างมากมาย และถึงตอน นั้นเท่านั้นเราจะสามารถใช้คำานานอย่างมี ประสิทธิภาพ และเมื่อไรก็แล้วแต่ที่เรา สามารถใช้คำานานอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นมาได้ ผิดเชื่อว่า เราจะได้ภาพของดีด ของเรื่อง ของประวัติศาสตร์ไทย อีกรูป หนึ่ง ซึ่งแตกต่างอย่างมากเหลือเกินจาก ประวัติศาสตร์ไทยที่เรารู้จักกันทุกวันนี้ แล้วก็ไม่ต้นเด่นมากที่เราจะมองดีดของ เรากลางสังค์ที่ประชาชนธรรมชาติ ๆ หัวไป ก็คิดว่า

ในประการต่อมา ที่ผิดคิดว่า ผ่าน สนใจศึกษาอยู่ คือ เรื่องประวัติศาสตร์ การศึกษา นี้สัมพันธ์อย่างแน่นอนกับ ประวัติศาสตร์ความคิด ประวัติศาสตร์ การศึกษาที่ผ่านมาแล้วทั้งหมด ผ่านรู้สึก อย่างหนึ่งไม่ทราบว่าผิดหรือถูก คือผ่าน รู้สึกว่า มันถูกครอบงำโดยภาพของสมัย หลังมาก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ เรา ขอบคุณดีง ว่าเด็กไทยได้รับการศึกษา จากวัด เด็กดังเด้ออยู่ท่านนั้นชวน ถึงเท่า นั้นชวน ตัวรากทางเล่นให้อาชญาเนื่องอนเลย และถูกส่งไปที่วัดเพื่อเป็นอาชญาคืนบัด แล้ว เพื่อเรียนหนังสือ เพราะจะนั้นทุกคนหลัง จากที่อยู่ด้วยได้บ้าง เช่น 1-2 ปี ออกมาก็

จะอ่านหนังสือออก ทั้งหมดเหล่านี้เป็น ภาพที่เราเห็นในสมัยรุ่นประมานพ่อเรา เท่านั้น ก่อนหน้านี้นี่จะเป็นอย่างนี้ หรือเปล่าก็ไม่ทราบได้ แต่ที่เราไม่สามารถ อ่านยัง คือ หลักฐานทั้งหลายบอกชัดเจน ว่าคนไทยส่วนใหญ่อ่านหนังสือไม่ออก เพราะจะนั้นก็คงไม่ได้ผ่านชีวิตอย่างที่ ตำราประวัติศาสตร์ศึกษาพูด นี้เป็นเพียง ด้านเดียวเท่านั้นเองของประวัติศาสตร์ การศึกษาท่าที่นำมาแล้ว ถูกครอบงำโดย ภาพของคุกหลัง มากเกินไปมีคิดว่าเข้าเป็น ที่เราจะต้องกลับเข้าไปศึกษา กันใหม่โดย ลงเข้าไปสู่หลักฐาน ที่อาจจะมีอยู่จริง จำนวนไม่น้อยเหมือนกัน และถูกละเอียด ลดลง

ด้านสุดท้าย ที่ผิดนิ่งออก และคิด ว่าจะศึกษาอย่างยังคือ ด้านศีลปะทั้ง หลาย ทางด้านวิจิตรศิลป์ทั้งหลาย ผิดว่า เราไม่การศึกษาด้านวิจิตรศิลป์มากที่เดียว แต่เราไม่ได้ผูกพันหรือไม่ได้สัมพันธ์มัน ไปกับด้านของความคิด สร้างสรรค์ อย่างเพียงพอ นักประวัติศาสตร์ศิลปะ สามารถซึ่งได้ว่า ภาพเขียนฝาผนังเริ่มเปลี่ยน สไตล์ สมัยใหม่ ได้ลงไปได้เป็นจังหวะ ๆ แต่ไม่ได้สัมพันธ์เลยว่า มันสัมพันธ์อย่าง ไรกับสภาพแวดล้อมของสังคมสมัยนั้นที่ เปลี่ยน ผันผวนที่ผิดว่าจะทำได้อย่าง มาก และจะช่วยเป็นกุญแจสำคัญที่จะเข้า ใจศีลปะไทย ผิดว่าหลายแบบด้วย คือ ทางด้านประชญาที่อยู่บ้องหลังศีลปะ ผิด คิดว่า นักประวัติศาสตร์ศิลปะสามารถด อดีบานาไปได้ ภาพเขียนไทยในสมัย

นั้น ๆ ไม่นิยมที่จะปล่อยให้มีช่องว่างเกิดในภาพ เขียนฝาผนัง ต้องหาอะไรบด ๆ ไว้ ทุกคน เห็นพ้องได้เจ้าเพราะเห็นชัดอยู่ แต่ปัญหา ที่ผิดว่า มันนำไปศึกษาลงไปอีกคือว่า ทำไม่ ถึงปล่อยไม่ได้ มันมีปรัชญาความเชื่อ อะไรอยู่บ้องหลัง ผิดอย่างจะเปรียบเทียบ ความเชื่อที่ทำองนี้ ที่เกิดขึ้นในอันโน้นได้เช่น นักศึกษาเกี่ยวกับภาพเขียนนาฬีชั่งมีคิด อย่างเดียวกับภาพเขียนไทยสมัยนั้น คือ ไม่นิยมช่องว่างในภาพ ถ้าเมื่อไรไม่รู้จะ เขียนอะไรลงไป บางภาพของนาฬี เขียน รูปอยู่ก็ເວົ້າ คือ เขียนห้องฟ้าเฉย ๆ แล้ว ปล่อยห้องฟ้าให้อยู่บ้องนั้นไม่ได้ เพราะ มันว่าง เขาเกี่ยวราปสัญญาผู้ซึ่งของอยู่ เต็มไปหมดในภาพ เพื่อบรรจุให้ห่วง เต็ม ไม่มีที่ว่างเหลืออยู่ คำอธิบายของนัก ประวัติศาสตร์ศิลปะคนนั้น จริงหรือเท็จ คงจะรึอง แต่ผิดว่าสำคัญที่เราจะทำ อย่างนั้นบ้าง คือ คิดว่า เพราะว่าความเชื่อ ของชาวนาฬีผูกพันอยู่กับความเชื่อ หรือ ปรัชญาของชาวนาฬีในเรื่องเกี่ยวกับ พระเจ้าสร้างโลก คือพระเจ้าสร้างโลกนา จากที่ว่างเมื่อมีพระเจ้าสร้างโลกก็ต้องมี อะไรมายืนนั้น เพราะจะนั้น ภาพของอยู่ ที่ล้ออยู่ในอากาศคือ ภาพของชีวิตใน ความหมายว่าก่อนหน้าพระเจ้าสร้างโลก มันไม่มีชีวิต ก่อนหน้านั้นไม่มีชีวิต พอด หลังจากพระเจ้าสร้างโลกเกิดชีวิตขึ้นมา คุณจะเขียนภาพที่มีชีวิตไม่ได้โดยปล่อย ให้มันมีที่ว่างเหลืออยู่ คำอธิบายนี้จริง หรือเท็จ ผิดไม่สามารถจะบอกได้ แต่ผิด คิดว่า นี่เป็นด้วยที่ผิดอย่างมากกว่า มนิษามีที่ต้องศึกษาถึงด้วยประชญาที่อยู่ บ้องหลังความคิดของศีลป์นของไทย และผิดเชื่อว่าถ้าเราพบประชญาที่ดีพอ ที่มี ประสิทธิภาพจริง ใกล้เคียงความจริงแล้ว ผิดว่าประชญาด้วยเดียวสามารถดีบานาได้ ทั้งศีลปะที่ปราฏในภาพเขียน ในประดิษฐ์ กรรม ในการละคร ในการแสดง ผิดว่า ต้องสัมพันธ์ในสิ่งเหล่านี้ แต่เท่าที่ผ่านมา ผิดคิดว่าเราไม่ได้ศึกษา

